

Horti P. rajza.

KÜLÖNFÉLÉK.

Horti Pál rajzaihoz. Külföldön

mindgyakrabban találkozunk művészekkel, kik elhagyva a Grand Art mezejét, az iparművészeti tárgyak tervezésével, sőt azoknak előállításával is foglalkoznak. A nagy renaissance korának jelenségeit látjuk mindenfelé: építészeket, a kik nem érik be azzal, hogy megtervezik az épületet magát, hanem a belső berendezésnek legapróbb, látszólag lényegtelen részeit is a maguk érzése szerint alkotják meg s ez által az egészet hangulatossá varázsolják; festőművészeket, kik szőnyeget, könyvfedeleket stb. terveznek, edényeket díszítenek; szobrászokat, kiknek ambícióját kielégíti, ha egy kilincsnek vagy evőeszköznek művészi reliefet adhatnak; de akadunk oly sokoldalú művészekre, kiknek tevékenysége kiterjed az iparművészetnek majd minden ágára s egyenlő szeretettel és bensőséggel tanulmányozzák a különböző ipari technikát, hogy azoknak formáit művészetükkel meg-nemesítsék. Nálunk — fájdalom — ilyen művész eddig kevés van. Csak lassan, lépésről-lépésre haladva hódít tért az egyedül helyes felfogás, mely nem ismer korlátokat a művészetek között. Mely csak egy végső célt ismer: szépet, jót alkotni, mi a szemet gyönyörködteti, legyen az bár a legigénytelenebb tárgynak az alkotása vagy díszítése.

Egy ilyen magyar művésznek több munkáját a mostani füzetünkben együttesen

közöljük, példáját követve több külföldi művész folyóiratnak, mely ujabban egész számokat kimagaslóbb művészek munkáinak szenteli. Ez által az olvasó közönség áttekinthetőbb képet kap az illetőnek tudásáról s egyéniségéről, mintha csak elszórva lát egyet-mást annak műveiből.

Horti Pál, a kiről szólunk, a sokoldalúságban ritkítja párját. Jeles tájképfestő, a ki erőteljesen színezett képeivel a Műcsarnok nem egy kiállításán feltűnést keltett; alaposan képzett ornamentikus és iparművészeti tervező, a kinek a *Mintalapok* számos sikerült tervet köszönnek s a ki az iparművészet körébe tartozó pályázatokon már sokszor diadalmaskodott pályázó társai felett. Folyóiratunknak eddig is, elég gyakran alkalmunk volt erőteljes egyéniségét feltűntető műveiből szemelvényeket közölni s alig van füzetünk, a melyben *Horti* nevével ne találkoznánk.

De nem csak mint tervező művész, hanem mint jeles keramikus és zománcoló, a ki műveit maga korongozza, mintázza, maga elegyíti a mázakat s zománccfestékeit, számottevő munkásságot fejt ki *Horti*. E mellett már hosszabb idő óta, a saját találmányú művészi hatású patinájával látja el a Bescho-ner-féle ércöntődének nevezetes bronzszobrai. A karácsonyi kiállításunkon pedig mint butortervező fog bemutatkozni, a mennyiben két teljes szobaberendezésnek

minden tárgya az ő terve után készült. A párisi kiállítás számára munkában lévő iparművészeti tárgyak nevezetesbjeit (a polgármester-szoba kandallóját, nagy fali szőnyegek színes kartonjait, stb.) jó részben ő tervezte. Ha még figyelembe vesszük, hogy Horti mindezekkel csak „szabad” óráiban foglalkozhatik, miután ő, mint az iparrajziskolának tanára, idejének java részét tanítással tölti, lehetetlen, hogy elismeréssel ne adózzunk lelkes munkásságának.

Reméljük, hogy a *Magyar Iparművészet*-nek még gyakran lesz alkalma Horti Pálnak a munkásságáról és sikereiről beszámolni.

—n.

Művészet a népiskolában. Wlassics
Gyula dr. vallás- és közoktatásügyi miniszter, a ki eddig is már oly sok jelét adta a hazai művészet ügyei iránt való meleg érdeklődésének s helyes gyakorlati érzékének, a melylyel a művészet fellendítését célzó eszközöket megválasztja: újabb, az eddigiéknél is mélyrehatóbb intézkedéseknek megvalósítását határozta el.

Ugyanis a nép izlését s a művészet remek alkotásai iránt való érzékét akarja fejleszteni az által, hogy az iskolák számára kiváló művészekkel abszolút művészi becsű olyan szemléltető képeket készíttet, melyek egyfelől a gyermekben az esztétikai érzést fölkelik, másfelől pedig a hazafias érzést emelik.

A miniszternek kifejezett intenciója szerint „beviszszük a szépérzék fejlesztését a népiskolától kezdve a felső oktatásig és gondosan megválasztott eszközökkel iparkodunk a jövő nemzedékek világnézetének kincsét az igaz aranyértékkel, a szép idealizmusának nemes kultuszával gazdagítani. A szépnak kifejlett érzékével fölfrissített, széleskörű magyar társadalom lesz azután az az igazi magyar fekete föld, a mely dúsan termő talaja lesz a magyar fajban lakó zseniális művészi erőnek, tehetségnek. De nemesebb és emelkedettebb lesz a magyar társadalom egész világnézlete is, mert nemesebb a szív, szárnyalóbb az a gondolat, humánusabb az az érzés, mely lelke szálai-val van összekötve az esztétikai ízlés finomabb légkörével“.

Ezeknek a szép eszméknek a megvalósításának előkészítésére a miniszter október hó 16-án pedagógusokból, művészekből és műbírálokból álló értekezletet hívott egybe, a melyen megvitatták *Halász* Ferenc osztálytanácsosnak előadói javaslatát, továbbá dr. *Lázár* Bélának, *Percs* Sándornak és *Lánczy* Mihálynak javaslatait, mire a miniszter összegezvén a fölszólalásokat és azokra megjegyzéseit részletesen megtévén, kijelentette, hogy az iskolai szemléltető képeket a hazai legjelesebb művészekkel fogja elkészíttetni, mert biztosan számít a művészek hazafias ambiciójára is. A kivitelre nézve egy bizottságot fog kiküldeni, melynek feladata lesz a részleteket megállapítani.

Butorkiállítás az iparművészeti
múzeumban. Ritka eset még nálunk, hogy műiparosaink közvetlen megbízásból, a megrendelő ízléséhez alkalmazkodva foghatnának hozzá teljes ambícióval egy-egy művük kiviteléhez, de még ritkábban láthatjuk azt, hogy a megrendelő tervező-művészekhez fordul. Annál örövendetesebb jelenség az a külön kiállítás, amely ebben a hónapban pár napig iparművészeti palotánk üveges csarnokában látható volt s a melyben *Spiegel* Frigyes építész és *Faragó* Ödön felső ipariskolai tanár tervezetei után hat szobának privát megbízásból készült berendezése került egyszerre közszemlére. A tervezők intencióit a kivitellel megbízott iparosok általában jól interpretálták, a mi anynyival örövendetesebb, mivel ez utóbbiak jobbára a kevésbé ösmertek közül valók. *Spiegel* Frigyes tervezeteinek a kivételével *Matusiák* Mihály (szalón) és *Bányai* Viktor (ebédlő) asztalosok érdemes munkát végeztek, a jó kárpitos munka e butorokon pedig *Róth* Jakab műhelyéből került ki. Az előbbi a tervező a konstruktív elemek puritán hangsúlyozásával, kissé túlozva tükrözteti vissza a modern iparművészet egy bizonyos irányzatát. Formai szempontból e butorok némelyike bizarrnak mondható, mint például a magas állványra helyezett üvegszekrények, a női íróasztal; de a többi is helyenkint csontvázszerűen hat. Legsike-

rültebbnek tartjuk ebben a szobában az elegáns formájú, kényelmes két karosszéket. A formai fogyatkozásokat azonban nagyban enyhítik a színhatások, a melyeket a tervező a butorok és kárpitok finom ízléssel megválogatott s diskkrét harmoniába hozott tónusaival pompásan oldott meg. A butorok sárgára fényezett kőrisfából készültek, kárpitozásuk francia mintájú szövetén diskkrét zöld tónus a domináló; magát az egész berendezést lilaszín kárpitokkal díszített intériurbe szánták. Formai szempontból sikerültebb a Spiegel tervei után készült ebédlő. Kelleténél erősebben hangsúlyozott támasztó bordáitól eltekintve, érdeemes alkotásnak tartjuk a pohárszéket, modern strukturájával, ezt még inkább kifejezésre juttató gyöngén kiemelkedő faragott ékítményeivel, a melyekhez még a mű sima felületeit élénkítve intarsziában kivitt lineáris motívumokból álló díszítmények járulnak. Jó arányokkal bírnak az ülőbutorok s a pólcokkal kombinált, sarok elé állított hatalmas pamlag. Ennek az ebédlőnek a butorai szederjes színre pácolt, fényezett cseresznyefából valók, a pamlag és a székek hamvas lila alapon barna lineáris aplikációt tüntetnek fel. A színek harmoniája, mint a szalóné, itt is kifogástalan.

Faragó Ödön tervezetei után négy szobaberendezést láttunk kiállítva, a melyből az ebédlőt és a hálószobát Bodon Károly, a szalón és az úri dolgozószobát Prohászka Lipót asztalos készítette. A kárpitos munkák Steinbach Gábor műhelyét dicsérik. Faragó ellenében a radikálisan modern Spiegelrel, óvakodik a merész újításoktól, hanem inkább a járt utakat választja. Bútorainak strukturája általában angol mintára emlékeztet de a részletekben nem találjuk meg mindig az angol bútort jellemző finomságot. Előszeretettel s talán nem mindig elég diskkrét alkalmazza a faragványos díszítést, a melylyel pedig olykor csökkentti butorainak előkelő hatását.

Szobaberendezések közül legjobb az úri dolgozó szoba; ennek könyvszekrényét, de főleg az íróasztalhoz tartozó színezett bőrrel bevont karosszékét teljes dicséret illeti. A szalónnak csak néhány darabja (asztalka, karosszékek) volt egészen kifogástalan. Ebédlője általában sikerültnek mondható, különösen tetszetős volt a bútorok hamvas-zöld színe, a melyhez jól illettek a gazdagon díszített oxidált rézveretek.

A Faragó rajzai után készült hálószoba sikerült a legkevésbé, a kicsiny tárlatunkon kiállított szobaberendezések közül. Úgy lát-

Tervezte: Spiegel Frigyes.

Készítették: Matusiák M. asztalos és Roth I. kárpitos.
SZALON BÜTÖK.

POHÁRSZÉK,

ASZTAL ÉS ÜLŐBÚTOROK
 egy ebédlő berendezésből lila-
 színre pácolt cseresznyefából.
 Tervezte: Spiegel Frigyes, o
 Készítették: Bányai V. asztalos
 o o o o és Roth J. kárpitos.

szik tervező és asztalos e butorokon nem értette meg egymást.

Egészen véve azonban a fönnebiekben vázlatosan ismertetett kiállítást biztató jelének vesszük annak, hogy iparművészetünk terén egyaránt vannak tervezőink és mestereink, a kik komolyan odatörekcsenek, hogy a kényesebb ízlésnek is tudjanak megfelelni, hogy ezáltal a külföldnek nálunk még ma is kelleténél jobban fölkapott importját fölöslegessé tegyék.

K.

Steindl Imre emlékalbuma. Aból az alkalomból, hogy királyunk az új országház tervezőjét, Steindl Imre tanárt nemrégiben a „pro litteris et artibus“ rendjellel kitüntette — az új országház építésénél közreműködő művészek, iparosok és gyárosok, valamint azok mérnökei és munkavezetői, számra nézve 130-an, f. é. november hó 4-én, — Thék Endre gyáros vezetése alatt megjelentek Steindl mester irodájában, a hol Thék Endre lendületes szavak kíséretében egy díszes és értékes albumot nyújtott át az ünnepeltnek, — a mely magában foglalja a fentnevezetteknek fotografiáit. Az album — Förk Ernő építész-tanár rajza szerint készült, külsején lévő gót stílus vereteket és csattokat Jungfer Gyula kovácsolta

színezüstből, s ezzel eddigi számos mester-műveit egy újabbal szaporította.

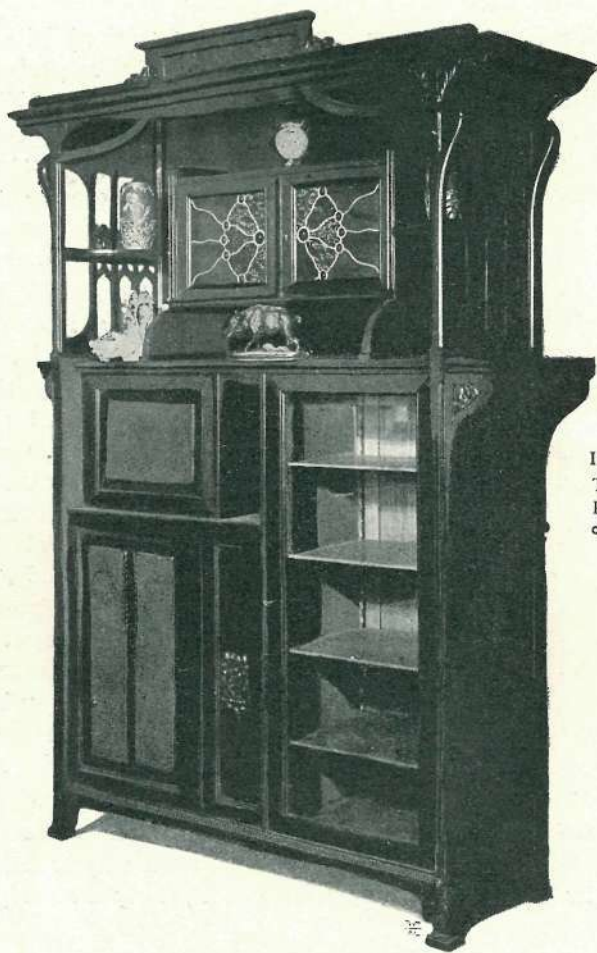
Kétly professzor emlékalbuma. F. évi szeptember havában volt tizedik évfordulója annak, hogy Kétly professzort kinevezték a tud. egyetem nyilvános rendes tanárának; volt és jelenlegi tanítványai ezt az alkalmat megragadták, hogy hálájuknak, szeretetüknek s ragaszkodásuknak kifejezést adjanak. Egy művészi kidolgozású albumot készítettek számára, a melyben üdvözlik, s melyben arcképeiket foglalták egybe. Az album fedelét ezüst plakett s gazdag ornamentum díszíti, melyet *Loránfi* Antal, a kir. iparművészeti iskola jeles tanára tervezett és mintázott. A rendkívül finoman kidolgozott s ízléssel megkomponált plakett az Egészségnek a Tudomány előtt való hódolatát ábrázolja; a környező díszítményben magyar népies motívumokat használt föl a tervező. A kifogástalan ezüstművesmunka a kir. iparművészeti iskola egy másik tanárának, Herpka Károlynak ügyességét dicséri. Az albumnak ünnepies átadása szeptember hó 14-én volt.

Az iparművészet az Urániában. Az Uránia nevű magyar tudományos színházegyesület, mely nem régiben nyitotta

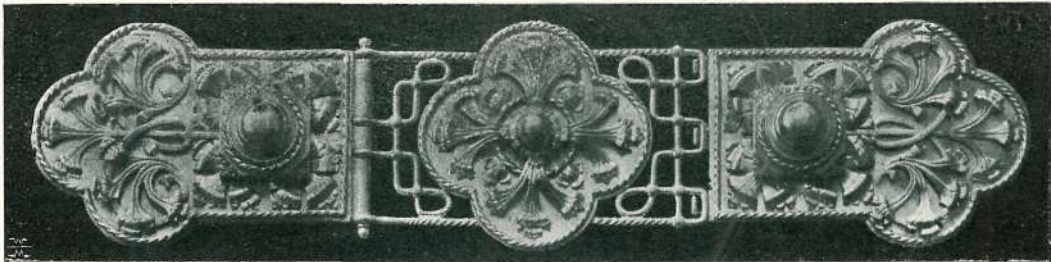
EBÉDLŐBE VALÓ SZÉKEK.

Tervezte Spiegel Frigyes Készítette Bányai V. asztalos és Roth J. kárpitós.

KÖNYVSZERRENÝ,
IRÓASZTAL ÉS SZÉK.
Tervezte Faragó Ödön.
Készítette Prohászka L.
○○○○ asztalos. ○○○○

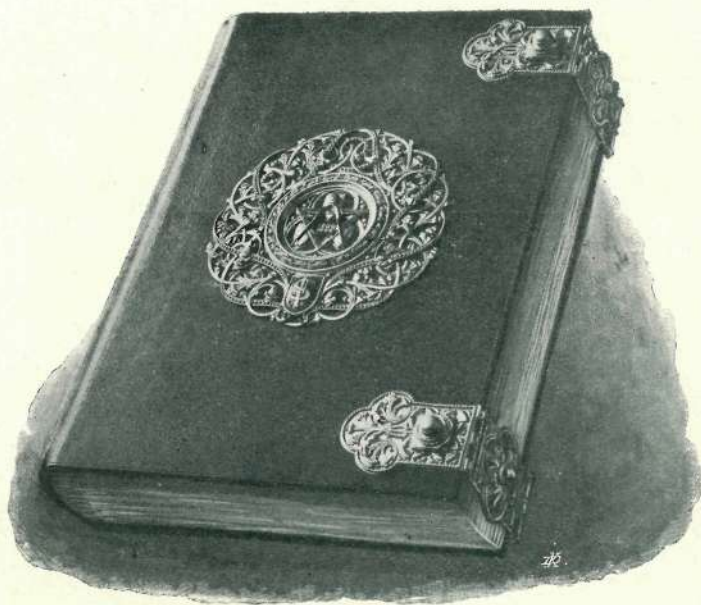

○○○ A STEINDL-ALBUMNAK ○○○
 KOVÁCSOLT EZÜSTBŐL KÉSZÜLT
 ○○○○○ VERETEI. ○○○○○

Tervezte Főrök Ernő. ○○○○○○○○
 ○○○○○○○○○○○○○○○○○○○○○
 ○○○○○○ Készítette Jungfer Gyula.

STEINDL IMRE EMLÉKALBUMA.
Tervezte Förk Ernő. A vereteket kovácsolt ezüsből készítette Jungfer Gyula.

KÉTLY PROFESSZOR EMLÉKALBUMÁNAK FŐDELE.
Tervezte és mintázta Loránfi Antal. Az ezüstműves munkát készítette ifj. Herpka Károly.

meg színházának kapuit a közönségnek, eltérve a külföldi hasonló nevű színházaktól, nemcsak a szigorúan vett természettudományok köréből fogja meríteni előadásainak anyagát, hanem — igen helyesen — tért nyit egyéb ismeretek propagálásának is. Így a többi között külön műipari és technológiai szakosztályt alakított, melynek főadata, hogy a nevezett két szakma körébe tartozó felolvasásokról s esetleg mutatványos előadásokról gondoskodjék. A szakosztály elnöke dr. *Mattekovics* Sándor, alelnöke *Gelléri* Mór, előadói *Gaul* Károly és *Györgyi* Kálmán, tagjai sorában van, *Fittler* Kamill, *I. Fischer* Ignác, *Jungfer* Gyula, *Nádlér* Róbert, *Palóczy* Antal, *Radisics* Jenő, *Thék* Endre és mások. Eddig az iparművészet köréből a következő előadások vannak előjegyezve: *Divatos lakások*. Magyar ötvösség. A modern iparművészet. A fotográfia az iparművészetben. Az újabb sokszorosító művészetek. Hogyan készül egy emlékszobor?

Dicséretes példa. Horánszky Lajos úr egy tulajdonát képező Donatello-féle, Madonnát ábrázoló domború művet hozzá illő művészi faragású fa-kerettel óhajtván ellátni, a keret tervének beszerzése céljából az iparművészeti iskola szobrász-növendékeit pályázatra szólította föl. A pályázatban 13 növendék igen sikerült, gondos tanulmányra valló pályamunkával vett részt. A bíráló-bizottság a 20 koronás első díjat *Pásztor* János 2-ik szakosztályú tanulónak, a 10 koronás második díjat pedig *Raab* Ferenc 1-ső szakosztályú tanulónak ítélte oda.

Őszinte köszönettel adózunk *Horánszky* úr bölcs intenciójáért, a mely annyi komoly tanulmány és nemes verseny rugójául szolgált. Bár minél több utánczója akadna, a kik a mellett, hogy kifogástalan művészi munkát kapnak, a művészettel foglalkozó ifjúságot is buzdítják és serkentik.

Horti Páltól.

SZIVARSZERRÉNY.